

Työ- ja elinkeinoministeriö

Suomen Tilintarkastajat ry on tilintarkastajia edustava edunvalvontajärjestö. Jäsenemme ovat tilintarkastuslain mukaisesti hyväksytyjä HT-, KHT- ja JHT-tilintarkastajia sekä tilintarkastusalan ja taloushallinnon asiantuntijoita. Tavoitteenamme on auttaa tilintarkastajien ammattikuntaa menestymään sekä tuomaan lisäarvoa elinkeinoelämälle ja yhteiskunnalle. Taloudellista raportointia ja alan käytäntöjä edistämällä olemme mukana rakentamassa perustaa suomalaisen yhteiskunnan kilpailukyvyille ja hyvinvoinnille. Yhdistykseen kuuluu yli 90 % tilintarkastuslaissa määritellyistä tilintarkastajista.

KOMISSION EHDOTUS DIREKTIIVIKSI YRITYSTEN VASTUULLISUUSRAPORTOINNISTA

Kestävyystietojen vertailukelpoisuus ja luotettavuus muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden tilinpäätöksen kanssa

ST kiittää mahdollisuudesta kommentoida vastuullisuusraportointia koskevaa Euroopan komission ehdotusta (2021/0104 (COD)). Tämän yhteydessä ST toteaa seuraavaa.

Suomen Tilintarkastajat ry (ST) kannattaa pääosin komission direktiiviehdotusta, jonka moniulotteisen sääntelykokonaisuuden sisältö on vaikutuksiltaan erittäin laajamittainen. Ehdotetulla yritysvastuuraportointidirektiivillä (CSRD) annetaan vastuullisuusraportoinnille vakiintunut positio yrityksen toiminnassa muuttamalla useita EU-lakeja, mukaan lukien tilinpäätösdirektiivi, avoimuusdirektiivi ja tilintarkastusdirektiivi ja -asetus.

Vastuullisuusraportin yhdenmukaisuus muiden julkistettavien tietojen kanssa edellyttää vastaavaa varmennusta kuin tilinpäätöstiedot

Vastuullisuusraportti julkistettaisiin osana toimintakertomusta digitaalisessa, koneellisesti luettavassa muodossa, mikä on yhdenmukainen yritysten tilinpäätösten kanssa.

S	SUOMEN
T	TILINTARKASTAJAT

Tämä tekee yritysten vastuullisuusraportoinnista johdonmukaisempaa, ja esim. sijoittajat ja laajempi yleisö voivat käyttää vertailukelpoista ja luotettavaa kestävyystietoa samoilla perusteilla kuin taloudellisia tietoja päätöksissään.

Direktiiviehdotus sisältää yleisen varmennusvaatimuksen käyttöönoton raportoiduille vastuullisuusraportoinneille. Uudet säännöt määräävät lakisäätetyn tilintarkastajan suorittamaan rajoitetun varmennuksen yrityksen vastuullisuusraportoinnista, mukaan lukien vastuullisuusraportoinnin yhdenmukaisuus raportointistandardien kanssa. Tällä pyritään vastaamaan sijoittajien ja muiden sidosryhmien huolenaiheisiin yritysten julkaisemien vastuullisuusraporttien luotettavuudesta. Tavoitteena on näin saada samanlainen varmennus taloudellisesta ja kestävästä kehityksen raportoinnista. Ehdotuksessa ehdotetaan asteittaista lähestymistapaa, joka alkaa vaatimalla yrityksiä saamaan ensin rajoitettu varmuus raportoiduista vastuullisuustiedoista.

ST yhtyy direktiiviehdotuksessa esitettyyn edistämistapaan koskien varmentamista, ja katsoo, että on perusteltua varmentaa kestävyystietoja tietyn ajan kuluttua vastaavalla varmennustasolla kuin taloudelliset tiedot, ts. kohtuullisella varmennuksella.

Vastuullisuusraportointi on direktiivin myötä muuttumassa merkittävästi. Koko EU:n kestävä rahoituksen politiikka on erittäin intensiivistä, ja ilmoitettavat tiedot tarvitsevat varmennusta sijoittajien luottamuksen säilyttämiseksi ja lisäämiseksi. EKP puhuu jo EU:n vihreästä pääomamarkkinaunionista. ST:n näkökulmasta tämä kuvaa vastuullisuusraportointivaatimuksia, erityisesti vaatimusta raportoida pakollisten EU:n vastuullisuusraportointistandardien mukaisesti, jotka Euroopan taloudellisen raportoinnin neuvonantavan ryhmän (EFRAG) on kehitettävä yhteistyössä asiaankuuluvien kansainvälisten aloitteiden kanssa.

ST näkee myönteiseksi, että vastuullisuusraportointi tapahtuu standardoidun kehyksen mukaisesti, koska se lisää avoimuutta ja vertailukelpoisuutta eri yritysten raportoinnista. Tällaisen kehyksen kehittämisessä on tärkeää, että eri sidosryhmien tiedotustarpeet tyydytetään sekä yleisen toimialakohtaisen että yrityskohtaisen tiedon suhteen. Samanaikaisesti on kuitenkin tärkeää, että yritysten raportointitaakka ei tule liian suureksi. Yritysten ilmoittamien kestävästä kehityksestä liittyvien tunnuslukujen määrä on sen vuoksi pidettävä sellaisella tasolla, että raportoinnin laajuus ei tule liian raskaaksi.

ST toteaa, että kestävästä kehityksestä raportointia koskevien standardien ensimmäinen osa EU:ssa on tarkoitus julkaista vuoden 2022 puolivälissä samaan aikaan kuin sitä käytetään ensimmäisen kerran tilikaudella vuonna 2023. Tämä tarkoittaa, että asianomaisilla yrityksillä on hyvin lyhyt aika tuottaa tunnuslukuja ja mukauttaa raportointijärjestelmiä vastaamaan vastuullisuusraportoinnin vaatimuksia.

S	SUOMEN
T	TILINTARKASTAJAT

Tilintarkastajan tekemä varmentaminen takaa yrityksen vastuullisuusraportointien tietojen yhdenmukaisuuden yrityksen taloudellisten tietojen kanssa

Direktiiviehdotus antaa jäsenvaltioille luvan valtuuttaa tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen ohella muut riippumattomat varmennuspalvelujen tarjoajat varmentamaan vastuullisuuden raportoinnin.

ST huomauttaa, että komission esittämä ehdotus, että muut riippumattomat varmennuspalvelujen tarjoajat pystyisivät varmentamaan vastuullisuusraportointitiedot samalla ammattimaisella otteella kuin tilintarkastajat ei vaikuta uskottavalta eikä ehdotukselle näyttäisi olevan vankkaa näyttöä riippumattomien varmennuspalvelujen tarjoajien suorittamista varmennuksista.

ST pitää luonnollisena ja tehokkaana, että yrityksen valittu tilintarkastaja varmentaa myös yrityksen vastuullisuusraportin. Yrityksen valitulla tilintarkastajalla on työkalut ja prosessit, jotka soveltuvat parhaiten tarkastukseen ja varmentamiseen, ja hän tuntee hyvin tarkastettujen yritysten olosuhteet. Tämä pätee etenkin silloin, kun tarkastusvaatimus nostetaan rajoitetuista varmennustasosta kohtuulliselle varmennustasolle. Varmennusraportin olisi katettava vastuullisuusraportin ajanjakso, kestävän kehityksen raportointikehys ja käytetyt raportointistandardit, varmennuksen laajuus ja sovelletut kestävyysvarmennusstandardit.

Lisäksi ehdotetaan muutoksia EU:n tilintarkastussäntöihin sen varmistamiseksi, että lakisääteisillä tilintarkastajilla on riittävä teoreettinen tietämys sekä ammatillisen pätevyyden tarkastamisen että jatkuvan ammatillisen kehityksen kautta. Ehdotetut muutokset koskevat myös sääntöjä, jotka liittyvät tilintarkastajien työn organisointiin, palkkioihin, riippumattomuusvaatimuksiin, laadunvarmistukseen, tutkimuksiin, valvontaan, tilintarkastajan nimittämiseen, tarkastusvaliokunnan rooliin ja kolmansien maiden tilintarkastajien rekisteröintiin.

ST korostaa, että mikäli muut riippumattomat varmennuspalvelujen tarjoajat sallitaan tarkistamaan ja varmentamaan kestävyystiedot, tämä johtaa tarkastusvastuun rajoittamiseen liittyviin kysymyksiin ja vaatii yrityksen valitun tilintarkastajan tekemään rajoituksia tilintarkastuskertomuksessaan. Tässä yhteydessä on myös syytä huomata, että tilintarkastajat ovat Tilintarkastusvalvonnan valvonnan ja laadunvalvonnan alla. Vastaavanlainen valvonta on oltava käytössä kaikilla muilla kestävän kehityksen tietojen tarkastajilla.

Edellisiä ehdotuksia ratkaisuna tukee myös se, että direktiiviehdotusten mukaan yrityksen vastuullisuusraportti julkistettaisiin osana toimintakertomusta digitaalisessa, koneellisesti luettavassa muodossa mikä on yhdenmukainen yritysten tilinpäätösten kanssa. Tilintarkastajan varmennusraportti integroitaisiin tilintarkastuskertomukseen. Edellytys kestävyystietojen saataville asettamisesta digitaalisessa muodossa viittaa

S	SUOMEN
T	TILINTARKASTAJAT

eurooppalaisen yhtenäisen sähköisen muodon kehittämiseen yritystietojen julkaisemiseksi.

Direktiiviehdotus selkeyttää samalla yritysten velvoitetta julkistaa tilinpäätöstiedot sähköisesti. Ehdotuksessa kohdennetaan näin myös tilintarkastusvelvoite sähköisiin tilinpäätösasiakirjoihin. Tässä kohdassa on syytä huomioida tilintarkastajien kokemukset varmentajana digitaalisesta tilinpäätösten (ESEF-tilinpäätösten) varmennuksesta. Yritykset voisivat julkistaa sekä digitaalisesti raportoidut kestävyystiedot että tilinpäätöstiedot käyttäen European Single Access Point, joka luodaan vuoden 2023 kolmannella vuosineljänneksellä.

ST katsoo, että direktiiviehdotukset asettavat erittäin korkeatasoisia vaatimuksia vastuullisuusraportoinnin varmennukselle, koska yritysten taloudelliset tiedot ovat tilintarkastajien varmentamia kohtuullisella varmuustasolla. Ainoastaan tilintarkastajien varmentama yritysten vastuullisuusraportointi voi antaa luotettavan ja vertailukelpoisen alustan esimerkiksi sijoituspäätöksille, kun sekä kestävyys- että taloudellisten tietojen varmennus on tehty tilintarkastusdirektiivissä – ja asetuksessa asetettujen vaatimusten mukaisesti. ST katsoo, että edellä mainituista syistä yritysten vastuullisuusraportoinnin varmistamiseksi ei tulisi luoda uusia rinnakkaisia varmennuspalvelujen tarjoajia, ja tämän tulisi ilmetä selkeästi Suomen kannasta.

Hyvän vastuullisuushallintotavan muodostaminen

Ehdotetun direktiivin tarkoituksena on myös päivittää hallinto- ja johtoelinten rooleja koskevia säännöksiä yhdenmukaisuuden varmistamiseksi uusien kestävä kehityksen raportointivaatimusten kanssa. Tämän lisäksi jäsenvaltioiden on varmistettava, että hallinto- ja johtoelimillä, jotka toimivat niille kansallisella lainsäädännöllä osoitetun toimivallan rajoissa, on kollektiivinen vastuu varmistaa, että tilinpäätös, toimintakertomus ja selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä laaditaan ja julkaistaan direktiiviehdotuksen mukaisesti.

Direktiiviehdotuksen mukaan erityisesti tarkastusvaliokunnan olisi ilmoitettava tarkastettavan yhteisön hallintoelimelle vastuullisuusraportoinnin tuloksista ja kuvata, miten tarkastusvaliokunta osallistui vastuullisuusraportoinnin tuottamiseen ja mikä tarkastusvaliokunnan rooli prosessissa oli. Tarkastusvaliokunnan olisi seurattava vastuullisuusraportointiprosessia, mukaan lukien digitaalinen raportointi ja yrityksen suorittama prosessi ilmoitettujen tietojen tunnistamiseksi asiaankuuluvien kestävä kehityksen raportointistandardien mukaisesti. Lisäksi tarkastusvaliokunnan tulisi toimittaa suosituksia tai ehdotuksia vastuullisuusraportoinnin eheyden varmistamiseksi.

ST yhtyy direktiiviehdotukseen ja pitää hyvänä, että edellä kuvatut, yritysten hyvään vastuullisuushallintoon liittyvät tehtävät/vastuut selkeytetään kansallisessa laissa.

Direktiivin soveltamisala ja pk-yritykset

ST:n mielestä soveltamisalan laajentaminen on perusteltua. Ehdotuksen tavoitteena on kaiken kaikkiaan varmistaa, että soveltamisalan kuuluvat yritykset ilmoittavat luotettavia ja vertailukelpoisia kestävyystietoja, joita sijoittajat ja muut sidosryhmät tarvitsevat. Kestävyystietoja tarvitaan monenlaisilta yrityksiltä, erityisesti tietoja kestävyysriskeistä ja -mahdollisuuksista, investointien haitallisista vaikutuksista, kestävyyskertoimista ja vihreän omaisuuden suhdeluvusta laskettuna taksonomian KPI:n perusteella. Varmennettu vastuullisuusraportti varmistaa kestävyystietojen jatkuvan virtauksen erityisesti rahoitusjärjestelmän kautta ja tarvetta luottaa annettuihin tietoihin on kova. Tästä syystä ST näkee, että olisi asianmukaista, että direktiivin soveltamisalaan liittyvän yritysten vastuullisuusraportin varmentaa yritysten valitut tilintarkastajat.

Yksityiset yritykset, jotka eivät täytä suuryrityksen kynnystä, jätetään ehdotetun direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle. On huomioitava, että tämä on jossain määrin ristiriidassa sen kanssa, että EU:n parlamentti on selkeästi kehottanut integroimaan kaikki korkean riskin alojen yritykset. Vastaavasti pk-yritykset kasvumarkkinoilla ja esim. Nasdaq First North noteeratut yritykset suljetaan myös pois soveltamisalasta. Tämä luo kaksitasoisen järjestelmän. Ensinnäkin sijoittajat ja asiaankuuluvat sidosryhmät eivät saisi kestävyystietoja keskisuurista yrityksistä, joilla on suuret todelliset tai mahdolliset kielteiset vaikutukset. Toiseksi tämä poissulkeminen saattaa jättää pienemmät yritykset taakse jaettaessa pääomaa uudelleen tukemaan siirtymistä kestävään talouteen, mikä heikentää kilpailua hallitsevien yritysten hyödyksi.

Direktiivissä täsmennetään myös sellaisten kriittisten tietojen luovuttamista, jotka vaikuttavat siirtymävaiheen lainojen ja investointien saatavuuteen. Jopa pieni viivästyminen kyvyssä kerätä ja esittää asiaankuuluvia tietoja yrityksiltä, jotka eivät kuulu soveltamisalaan, asettaa ne epäedulliseen kilpailuasemaan. Ehdotettu poikkeus eroaa tilinpäätösraportointia koskevista säännöistä, jotka eivät vapauta yrityksiä lakisääteisen tilinpäätöksen julkaisemisesta, koska tilinpäätöstiedot on myös integroitu konsolidoituun tilinpäätökseen. Jotkin alat (kuten finanssiala) ovat koko EU:ssa erittäin keskityneet.

Listamattomien pk-yritysten osalta komissio aikoo kehittää vapaaehtoiset oikeasuhteiset raportointistandardit lokakuuhun 2023 mennessä. ST katsoo erittäin tärkeäksi, että pk-yritysten raportointistandardit noudattavat suhteellisuusperiaatetta, ettei pk-yritysten hallinnollista taakkaa kasvateta.

Direktiiviehdotus asettaa vaatimuksia kansallisille varmennussuosituksille

Ehdotuksen mukaan jäsenmaat soveltaisivat kansallisia varmennussuosituksia siihen saakka, kunnes yhteiset standardit olisi saatettu voimaan EU:ssa.

S	SUOMEN
T	TILINTARKASTAJAT

Komission julkaisemassa direktiiviehdotuksessa todetaan seuraavaa kansallisista varmennussuosituksista ja tilintarkastajien roolista: *”Vastuullisuusraportoinnin yhteisen varmennuskäytännön ja korkean laadun varmistamiseksi komissiolle olisi annettava valtuudet hyväksyä vastuullisuusraportoinnin varmennusstandardit delegoiduilla säädöksillä*.* Jäsenvaltioiden olisi sovellettava kansallisia varmennussuosituksia, menettelyjä tai vaatimuksia, kunnes komissio on hyväksynyt samaa aihetta koskevan varmennusstandardin. Näissä varmennusstandardeissa on määriteltävä menettelyt, jotka tilintarkastajan on suoritettava tehdäkseen johtopäätökset vastuullisuusraportoinnin varmennuksesta.” (Direktiiviehdotus s. 39, kohta 59, vapaa käännös).

ST on proaktiivisesti valmistellut vastuullisuusvarmennussuosituksia tilintarkastajille. ST haluaa johtaa vastuullisuusvarmentamisen kehittämistä sekä sitouttaa tilintarkastustoimialaa kansainvälisiin vastuullisuusstandardeihin ja periaatteisiin. Samalla tuodaan esiin tilintarkastajan roolia sekä siihen liittyvää objektiivisuutta vastuullisuusvarmennuksissa ja muissa vastuullisuustarkastustoiminnoissa. ST:n ensimmäinen vastuullisuusvarmennussuositus julkaistaan syksyllä 2021, ja päivitetään direktiivin vaatimuksilla, kun direktiivi on lopullisesti julkaistu.

Direktiiviehdotus sisältää myös vaatimuksen, jonka mukaan komission on raportoitava Euroopan parlamentille ja neuvostolle varmuusvaatimusten täytäntöönpanosta viimeistään kolmen vuoden kuluttua direktiivin voimaantulosta. Seurantaraporttiin voidaan liittää tarvittaessa ehdotuksia varmennusvaatimusten tiukennuksista. Käytännössä tämä tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että vaatimus rajoitetusta varmuustasosta nostettaisiin vaatimukseksi kohtuullisesta varmuustasosta. ST katsoo ehdotuksen olevan perusteltu.

Varmentajan osaaminen ja koulutus

Lakisääteisten tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen hyväksymistä ja tunnustamista koskevilla säännöillä olisi varmistettava, että lakisääteisillä tilintarkastajilla on riittävä teoreettinen tietämys aiheista, joilla on merkitystä vastuullisuusraportoinnin varmistamiselle, ja kyky soveltaa tällaista tietoa käytännössä. Lakisääteisten tilintarkastajien, jotka jokin jäsenvaltio on jo hyväksynyt tai tunnustanut, olisi kuitenkin edelleen voitava suorittaa lakisääteisiä tilintarkastuksia, ja heidän olisi annettava suorittaa varmennustoimia vastuullisuusraportoinnissa.

Jäsenvaltioiden olisi kuitenkin varmistettava, että jo hyväksytyt lakisääteiset tilintarkastajat hankkivat tarvittavan tiedon vastuullisuusraportoinnista ja vastuullisuusraportoinnin varmistamisesta jatkuvan ammatillisen koulutuksen avulla. Olisi varmistettava, että tilintarkastajille asetetut vaatimukset lakisääteisessä tilintarkastuksessa ja vastuullisuusraportoinnin varmistamisessa ovat yhdenmukaiset. Siksi olisi säädettävä,

S	SUOMEN
T	TILINTARKASTAJAT

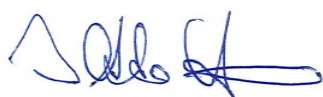
että kun lakisääteisen tilintarkastuksen suorittava lakisääteinen tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö antaa lausunnon vastuullisuusraportoinnista, keskeiset tarkastajat osallistuvat aktiivisesti vastuullisuusraportoinnin varmuuden antamiseen.

Vastuullisuusraportointi ja varmennus vaativat monia erilaisia taitoja, ja raportoinnin varmentamisen ammattilaisia. ST on vuosien varrella vahvalla ammattiotteellaan kouluttamalla varmistanut, että tilintarkastajat säilyttävät asiantuntemuksensa, ja sitouttanut tilintarkastajia jatkuvaan oppimiseen ja valmentautumiseen. Tämä tulee koskemaan myös tilintarkastajien vastuullisuusraportoinnin varmennusta.

On huomioitavaa, ettei tarve koske ainoastaan tilintarkastajilta vaadittavaa koulutusta vaan myös hallintoelinten on koulutauduttava, jotta heillä on riittävät tiedot voidakseen laajentaa osaamisensa vastuullisuuteen.

Helsingissä 17. päivänä toukokuuta 2021

SUOMEN TILINTARKASTAJAT RY

Ilkka Kujala
hallituksen puheenjohtaja